

Atmintinė ir pavyzdžiai dėl dovanų ir paslaugų priėmimo/teikimo apribojimų

APLINKOS
APSAUGOS
AGENTŪRA

Dovana – bet koks neatlygintinai perduodamas turtas ar turtinė teisė. Dovana apima viską, ką galima įvertinti pinigais, t. y., daiktus, paslaugas, įvairias pramogas, nuolaidas, dovanų čekius, svetingumą, paskolas.

Dovanos pagal protokolą ir tradicijas - neatlygintinai perduodamas turtas, kuris turi aiškiai išreikštą partnerystės santykių sukūrimo ir/ar palaikymo tikslą.

Reprezentacinės dovanos - neatlygintinai perduodamas turtas, kuris turi aiškiai išreikštą organizacijos įvaizdžio stiprinimo tikslą. Paprastai tokios dovanos yra pažymėtos įstaigos arba organizacijos pavadinimu ir/ar ženklu.

Paslauga – nemateriali ekonominė gėrybė, kuri turi vartojamąją vertę, bet, kitaip nei prekė, neturi daiktinės išraiškos. Paslaugos tenkina žmonių buitinius, socialinius, kultūrinius poreikius, pagerina jų perkamų prekių, turimo turto, sveikatos, gyvenamosios aplinkos, darbinės veiklos kokybę ar neleidžia jai pablogėti.

Aplinkos apsaugos agentūroje (toliau – Agentūra) taikoma nulinė dovanų politika.

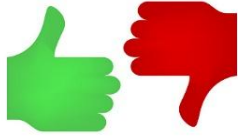
Agentūroje dovanos nepriimamos. Visada, kai norima atsidėkoti už Agentūros darbuotojo profesionalų darbą ir paslaugumą, taikomi padėkos būdai, nesusiję su dovanomis. Padėkoti ir įvertinti darbuotoją galima įvairiai, pvz., geru žodžiu, gražiu laišku, padėkos raštu ar paprastu *ačiū*.

Vykdamt nulinę dovanų politiką, kilus įtarimų dėl bandymo papirkti ar kitos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, būtina pranešti Agentūrai el. paštu pranesėju.apsauga@gamta.lt ir (arba) Specialiųjų tyrimų tarnybai (nuoroda [čia](#)).

Atkreipiame dėmesį, kad Agentūra patvirtino ir savo interneto svetainėje (<https://aaa.lrv.lt>, skiltyje „Korupcijos prevencija“) paskelbė:

- **Antikorupcinio elgesio kodeksą.** (*Kodeksą rasite - Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas / Antikorupcinio elgesio taisyklės*).
- **Etikos kodeksą.** (*Kodeksą rasite - Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas / Antikorupcinio elgesio taisyklės*).
- **Gautų dovanų priėmimo, perdavimo, vertinimo, registravimo, naudojimo ir veiksmų, gavus neteisėtą atlygį, tvarkos aprašą.** (*Tvarkos aprašą rasite - Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas / Dovanų politika*).
- **Viešųjų ir privačių interesų derinimo Agentūroje tvarkos aprašą.** (*Tvarkos aprašą rasite - Korupcijos prevencija / Interesų konfliktų valdymas / Viešųjų ir privačių interesų derinimas Aplinkos apsaugos agentūroje*).
- **Galimų viešųjų ir privačių interesų konfliktų vengimo rekomendacijų teikimo Agentūroje tvarkos aprašą.** (*Tvarkos aprašą rasite - Korupcijos prevencija / Interesų konfliktų valdymas / Viešųjų ir privačių interesų derinimas Aplinkos apsaugos agentūroje*).
- **Agentūros karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kurių atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijų pildymo, jų pateikimo ir lobistinės veiklos priežiūros tvarkos aprašą.** (*Tvarkos aprašą rasite - Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas / Lobistinė veikla*).

Kitą aktualią, antikorupcinius klausimus liečiančią, informaciją - **Atmintinę Aplinkos apsaugos agentūros dovanų politikos klausimais** rasite Agentūros interneto svetainėje, Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas / Dovanų politika; **Agentūros Skaidrumo atmintinę** - Korupcijos prevencija / Antikorupcinės aplinkos kūrimas; **Aplinkos apsaugos agentūros atmintinę interesų konflikto vengimo, privačių interesų deklaravimo klausimais** - Korupcijos prevencija / Interesų konfliktų valdymas / Viešųjų ir privačių interesų derinimas Aplinkos apsaugos agentūroje. **Atmintinę ir pavyzdžius dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo** - Korupcijos prevencija / Interesų konfliktų valdymas / Viešųjų ir privačių interesų derinimas Aplinkos apsaugos agentūroje. **Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos rekomendacinių gairių dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimu** [nuoroda čia](#).

SITUACIJŲ PAVYZDŽIAI DOVANOS

1. Po sėkmingai išspręstų klausimų, interesantas darbuotojui, kuris jam skyrė daugiausia dėmesio, įteikė vazoninę gėlę ir saldainių dėžutę kaip padėką už darbuotojo paslaugumą. Ar darbuotojas gali šias dovanas priimti?

Darbuotojas **negali** priimti jokių dovanų iš interesantų, kadangi jos teikiamos dėl darbuotojo einamų pareigų. Padėkoti darbuotojui galima kitais teisėtais būdais. Pavyzdžiui, išsakyti padėką žodžiu, išsiųsti padėkos žodžius elektroniniu paštu, laišką adresuojant ne tik darbuotojui, bet ir vadovybei.

2. Darbuotojas intereso paprašo pateikti papildomus dokumentus. Asmuo darbuotojui atneša trūkstamus dokumentus ir kartu teikia saldainių dėžutę. Ar darbuotojas gali tokią dovaną priimti?

Darbuotojas **negali** priimti saldainių dėžutės, nes tai susiję su darbuotojo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis, darbuotojas priims sprendimus asmens atžvilgiu. *Nesant galimybės dovanos atsisakyti arba ją grąžinti, dovanos gavimo faktas registruojamas Gautų dovanų registre.*

3. Darbuotojui švenčių proga paslaugų teikėjas nori įteikti dovaną. Ar darbuotojas gali priimti paslaugų teikėjo dovaną?

Negali. Tokia dovana būtų teikiama dėl darbuotojų einamų pareigų, todėl tam tikri paslaugų teikėjų veiklos aspektai priklauso nuo darbuotojo sprendimų. Darbuotojo priimtos dovanos keltų abejonių dėl jo vėliau priimamų sprendimų šališkumo. *Nesant galimybės dovanos atsisakyti arba ją grąžinti, dovanos gavimo faktas registruojamas Gautų dovanų registre.*

4. Darbuotojui, už gerai atliktą darbą, pažįstamas asmuo nori įteikti dovaną. Ar iš pažįstamo asmens darbuotojas gali priimti dovaną?

Negali. Agentūros darbuotojai dovanų, kurios teikiamos dėl Agentūros atliekamų funkcijų, nepriima nei iš viešų, nei iš privačių fizinių asmenų (ir pažįstamų, ir nepažįstamų), nei iš juridinių asmenų – įmonių, įstaigų, organizacijų, asociacijų ir kt.

5. Darbuotojo artimas asmuo ([Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 str. 1 d.](#)) jubiliejaus proga iš pareiškėjo/suinteresuoto asmens gavo dovanų – kelionę dviems asmenims. Ar darbuotojo artimas asmuo gali šią dovaną (kelionę) priimti ir vykti į ją kartu su minėtu darbuotoju?

Negali. Pagal VPIDĮ 13 straipsnio 1 dalį, deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Agentūros darbuotojo artimas asmuo galbūt dalyvauja, gali prisidėti arba prisideda prie sprendimų, susijusių su pareiškėjo/suinteresuoto asmens veikla.

6. Darbuotojai iš bendradarbių nutarė įvairių švenčių ar minėjimų progomis rinkti po sumą, neviršijančią 10 Eur, dovanoms, skirtoms vadovybei. Ar pavaldiniai gali tęsti tokią „tradiciją“?

Negali, nes dovanos vadovybei būtų siūlomos dėl vadovų einamų pareigų. Be to, vadovai, gaudami dovanas iš savo pavaldinių, o vėliau priimdami sprendimus jų atžvilgiu, gali patekti į interesų konfliktą.

7. Darbuotoja iš komandiruočių ar atostogų užsienyje kiekvieną kartą savo vadovui (-ei) parveža suvenyrą ar saldumynų, kurių vertė yra 30 Eur ar mažiau. Ar vadovas gali priimti tokias dovanas?

Tokių dovanų vadovas priimti, o darbuotoja teikti – negali, kadangi šios dovanos būtų teikiamos dėl vadovo tarnybinės padėties (statuso) ir būtų susijusios su jo pareigų atlikimu. Tarp šių asmenų yra susiklostę pavaldumo santykiai, todėl ir vadovas, ir jo pavaldinė privalo elgtis taip, kad ne nekiltų abejonių dėl galimo interesų konflikto. **Vadovas galėtų vaišintis lauktuvėmis**, pavaldžių darbuotojų atvežtomis iš komandiruočių (saldumynais, arbata, t.t.) **tik tais atvejais, jei šios lauktuvės būtų skirtos visiems įstaigos ar atitinkamo padalinio darbuotojams.**

8. Agentūrai profesinės dienos proga ar minint Pasaulinę aplinkos dieną, iškilmingo minėjimo metu Aplinkos apsaugos ministro deleguotas asmuo Agentūros kolektyvui įteikia paveikslą. Ar Agentūros vadovas gali tokią dovaną priimti?

Minėtą dovaną vadovas priimti **gali**, nes dovana įteikta oficialaus renginio metu. Paveikslą padovanojo Agentūros kolektyvui, taigi šis paveikslas ir priklauso Agentūrai, o vadovas jį priima ir perduoda Agentūrai.

9. Studentų arba moksleivių grupė darbuotojui, kuris vedė ekskursiją, pasakojo apie įstaigos darbą, padovanojo savo pačių pagamintą arba mokymo įstaigos suvenyrą. Ar gali darbuotojas tokią dovaną priimti?

Gali. Darbuotojas nepriiminės jokių sprendimų, susijusių su studentais. Tokia dovana gali būti vertinama kaip įteikta pagal tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su asmens tarnybinėmis pareigomis. *Dovana pateikiama vertinimui, registravimui, viešinimui.* Didesnės nei 150 eurų vertės dovana tampa valstybės nuosavybe.

10. Užsienio šalies delegacija oficialaus susitikimo arba renginio metu darbuotojui kartu su kitomis reprezentacijai skirtomis dovanomis padovanojo alkoholio butelį, reprezentuojantį savo šalies tradicijas. Ar darbuotojas gali priimti alkoholio butelį?

Gali. Alkoholis, jei jo etiketės dizainas, pakuotė yra reprezentacinio pobūdžio – reprezentuojanti šalies tradicijas, gali būti vertinamas kaip reprezentacinio pobūdžio dovana, gauta pagal tarptautinį protokolą. *Dovana pateikiama vertinimui, registravimui, viešinimui.* Didesnės nei 150 eurų vertės dovana yra valstybės nuosavybe.

11. Aplinkos apsaugos agentūrai (toliau – Agentūra) įstaiga, kuri kaip ir Agentūra yra Aplinkos ministerijai pavaldi institucija, padovanojo knygų apie savo vykdomą veiklą. Padovanotų knygų tikslas – informacinė sklaida. Tiek minėtą instituciją, tiek Agentūrą sieja tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Ar Agentūra gali tokią dovaną priimti?

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (toliau - Įstatymas) riboja privačius interesus deklaruojantiems asmenims priimti dovanas ar paslaugas, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis (Įstatymo 13 straipsnio 1 dalis). Šis apribojimas netaikomas dėl ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su deklaruojančio asmens tarnybinėmis pareigomis, taip pat dėl reprezentacijai skirtų dovanų su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba kai paslaugomis yra naudojamosi tarnybiniais tikslais.

Kai nurodytos dovanos vertė viršija 150 eurų, ši dovana yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Tokia dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka (Įstatymo 13 straipsnio 2 ir 3 dalys).

Taigi, Įstatymas riboja galimybę priimti dovanas tik privačius interesus deklaruojantiems fiziniams, o ne juridiniams asmenims.

Šiuo atveju, knygos padovanotos ne konkrečiam Agentūros darbuotojui ar valstybės tarnautojui, o Agentūrai, todėl minėta dovana (knygos apie institucijos vykdomą veiklą) gali būti vertintina kaip informacinio pobūdžio medžiaga Agentūros veiklai, darbuotojų tarnybinių funkcijų atlikimui.

Įstatyme nėra nustatyti ribojimai juridiniams asmenims gauti dovanas, todėl aptartai situacijai - kitos institucijos dovanotoms knygoms Agentūrai, Įstatymo 13 straipsnyje nustatyti dovanų priėmimo ribojimai netaikomi, tad Agentūra tokią dovaną (knygas) **šiuo atveju gali** priimti.

PASLAUGOS, RENGINIAI

1. Asociacija Agentūros darbuotoją tiek atlygintinai, tiek neatlygintinai kviečia skaityti pranešimą su veiklos sritimi susijusiomis temomis. Asociacijos ir Agentūros darbuotojo nesieja tarnybiniai ryšiai. Ar darbuotojas (-a) gali skaityti pranešimą?

Gali. Atlygintinos veiklos ne darbo metu, šiuo atveju, pranešimo skaitymas su veiklos sritimi susijusiomis temomis, savaime nėra vertintina kaip interesų konfliktas. Interesų konfliktas negali būti hipotetinis, – jis turi būti tiesioginis ir akivaizdus. Taigi, interesų konfliktus Agentūros darbuotojams gali kelti ne pats pranešimų skaitymas, o jų dalyvavimas rengiant, svarstant ar priimant sprendimus tarnyboje, susijusius su juridiniais asmenimis, su kuriais jie turi sudarę sutartis teikti atlygintinas mokymo paslaugas.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad Agentūros darbuotojai, skaitydami pranešimus verslo subjektams ar jų atstovams privalo vengti rizikos panaudoti ne viešą Agentūros informaciją savo privatiems interesams. Pranešimų skaitymo klausimus būtina suderinti su vadovybe, o kadangi pranešimas/paskaita susijusi su tarnyba, privačių interesų registre (PINREG) privalo patikslinti/atnaujinti deklaraciją (laisva forma aprašyti situaciją).

Išsamus Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (VTEK) išaiškinimas dėl valstybės tarnautojų papildomos veiklos [čia](#).

2. Įstaigos arba įstaigos padalinio vadovas dalyvauja konferencijoje, kurioje jis atstovauja savo institucijai. Konferencijai pasibaigus, jis kviečiamas į neoficialią, renginio organizatorių apmokamą vakarienę, kuri neįtraukta į renginio programą. Ar galima dalyvauti šioje vakarienėje?

Negalima. Įstaigos arba įstaigos padalinio vadovas į renginį kviečiamas dėl einamų tarnybinių pareigų, bet vakarienėje dalyvaus kaip privatus asmuo. **Jis galėtų dalyvauti tik tada, jei susimokėtų pats.**

3. Ar Agentūros darbuotojai/valstybės tarnautojai gali dalyvauti asociacijos „X“ organizuojamuose seminaruose/mokymuose (skaityti pranešimus, teikti informaciją), kai asociacijos „X“ seminarai yra mokami (dalyviai susimoka tam tikrą mokesį)? Agentūros darbuotojai, valstybės tarnautojai už pranešimų skaitymą, teikiamą informaciją asociacijos „X“ organizuojamuose seminaruose užmokesčio negauna. Ar Agentūros darbuotojai/valstybės tarnautojai gali prisidėti prie asociacijos „X“ organizuojamų mokamų seminarų/mokymų ir būti įvardijami partneriais? Agentūros darbuotojai, valstybės tarnautojai už pagalbą organizuojant renginį užmokesčio negautų.

Agentūros tarnautojų veikla neprieštaruja Įstatymo reikalavimams kai Agentūros atstovai, vykdydami savo tarnybinės funkcijas, asociacijos X organizuojame seminare neatlygintinai skaito pranešimus, prisideda prie jų organizavimo kaip partneriai (bei būtų įvardijami kaip tokie) bei teikia kitą informaciją.

Atsižvelgiant į tai, jog asociacijos X seminarų dalyviai turi mokėti dalyvio mokestį, atkreiptinas dėmesys, kad būtų tikslinga informacija, jog Agentūros atstovų veikla šiuose seminaruose yra neatlygintina, paviešinti. Priešingu atveju gali susidaryti klaidingas ir tuo pačiu Agentūrą diskredituojantis įspūdis, jog seminarų dalyviai sumoka ir už Agentūros atstovų pranešimų klausymą, kai tuo tarpu Agentūros darbuotojai šias paslaugas teikia neatlygintinai.

Papildomai paminėtina, kad rizikos Įstatymo nuostatų kontekste atsirastų, jeigu Agentūros darbuotojai kaip privatūs fiziniai asmenys užsiimtų papildoma veikla bei atlygintinai vykdytų mokymus temomis, kurios pagal turinį yra tapačios ar labai artimos klausimams, kuriais metodinę pagalbą šie darbuotojai turi teikti neatlygintinai. Tokia jų veikla galėtų kelti abejonių dėl jų elgesio atitikties Įstatymo nuostatai – nesinaudoti tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti. Tokioje situacijoje interesų konfliktą gali kelti darbuotojų dalyvavimas rengiant, svarstant ar priimant tarnyboje sprendimus, susijusius su asmenimis, iš kurių jie gauna atlygį. Šiuo atveju taip pat gali kilti rizika, kad ne vieša Agentūros informacija gali būti panaudota privatiems interesams.

4. Privataus sektoriaus atstovai, norėdami pasiūlyti savo paslaugas, kurių Agentūra neketina įsigyti, kviečia į dalykinius pusryčius/popietę už tą sritį atsakingą darbuotoją. Ar darbuotojas gali dalyvauti tokio formato susitikime?

Negali, nes šioje situacijoje galima išžvelgti privataus sektoriaus atstovų ketinimus sau palankiu būdu paveikti būsimums sprendimus.

5. Vyksta darbuotojų mokymai, kurių metu į mokymus deleguoti darbuotojai asmeniniam naudojimui gauna rašiklių su mokymų organizatoriaus logotipais. Ar galima priimti tokią dovaną?

Galima. Darbuotojai šiuose mokymuose dalyvauja dėl tarnybinės padėties, o dovana vertinama kaip reprezentacinė (mažos vertės), taigi ją priimti galima.

6. Ar darbuotojas gali vykti į komandiruotę (seminarai, konferencijos ir pan.), kur dalį arba visas dalyvavimo išlaidas apmoka ne darbdavys?

Negali, jei finansuoja iš privačių subjektų lėšų. Jei veiklos organizuojamos kitų viešųjų institucijų ar viešojo pobūdžio subjektų, į tokią veiklą vykti galima.

7. Įstaigos bendruoju ar darbuotojo elektroniniu paštu gaunamas maitinimo paslaugas teikiančios įmonės, įvairių salonų, degalinių tinklo ir pan. pasiūlymas dėl konkrečių nuolaidų taikymo tik darbuotojams pasinaudojus šių įmonių paslaugomis. Ar galima priimti tokius siūlymus?

Negalima. Pasiūlymą pateikusiai įmonei privaloma mandagiai padėkoti ir informuoti apie įstaigoje taikomą nulinę dovanų politiką.

8. Darbdavio (ar įstaigos steigėjo) lėšomis finansuojamas renginys, kuriame gali dalyvauti viešai paskelbtame kvietime užsiregistravę dalyviai. Renginyje dalyvauja įstaigos vadovybė (pvz., direktorius, direktoriaus pavaduotojas), kurie renginio metu viešai pasisako bei

darbuotojai, kurie yra tik dalyviai (viešai nepasisako). Ar gali visi atstovai tokio renginio metu priimti maitinimo paslaugą – vaišintis gaiviaisiais gėrimais ir užkandžiais kavos pertraukos metu ir karštaisiais patiekalais per pietus?

Gali, nes dalyvavimas darbdavio (ar įstaigos steigėjo) organizuojamame ir visuomenei atvira renginyje vadovybei bei su vadovu suderinusiems darbuotojams būtų susijęs su einamų pareigų (funkcijų) atlikimu. Maitinimo paslaugos priėmimas šiuo atveju laikytinas naudojimusi paslaugomis tarnybiniais tikslais.

9. Profesinės dienos proga darbuotojai kviečiami į įstaigos organizuojamą dienos paminėjimą. Vakaro metu siūloma lengvų užkandžių, gėrimų. Ar įstaigų vadovai ir darbuotojai gali tokioje šventėje vaišintis?

Gali dalyvauti ir vaišintis. Profesinės dienos renginys, susijęs su tam tikrų tradicijų puoselėjimu, visuotinių vertybių propagavimu. Darbuotojai į šį oficialų renginį būtų kviečiami dėl savo einamų pareigų, siekiant tradiciškai pagerbti įstaigoje dirbančius asmenis.

10. Darbuotojui, nuvykusiam į įstaigą, kurioje vykdo veiklos sričių koordinavimą (kontrolę) ar pan., siūloma išskirtinai jam nemokamai ar taikant tam tikrą nuolaidą pasinaudoti šios įstaigos teikiamomis paslaugomis.

Darbuotojas privalo nepiktnaudžiauti savo padėtimi ir atsisakyti tik jam taikomų privilegijų ar teikiamų dovanų, kurios yra susijusios su atliekamomis pareigomis ir kurios galėtų paveikti jo nepriklausomumą ir objektyvumą.

11. Agentūros darbuotojai, jiems atvykus atlikti patikrinimą ar (ir) jį atliekant, veiklos vykdytojo kviečiami pasivaišinti kava., saldumynais, sumuštiniais ir pan.

Darbuotojas turi mandagiai atsisakyti siūlomų vaišių.